

A vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága

Pécsi Tudományegyetem

Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar

Andragógia (MA) szak

Tancsik Richárd

A vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága

Dr. Koltai Dénes

Csc. habil. egyetemi tanár

konzulens

Tartalom

I.	A téma választás okai	4
II.	Az Aktív állampolgáriság kérdése és Magyarország.....	7
III.	A hipotézisek és a kutatás	12
IV.	Vajdaság.....	14
IV.1	Politikai helyzete (1920-2010)	14
IV.2	Oktatási helyzet.....	17
V.	A vajdasági magyar fiatalok és az anyaországi egyetemek	20
VI.	A vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága	22
VII.	Megoldási javaslat és képzés terv	29
VIII.	Összegzés	34
IX.	Felhasznált források:	36
X.	Függelék	41

I. A téma választás okai

Az V. Felnőttoktatási Világkonferencia 1997-ben került megrendezésre. A helyszíne pedig a németországi Hamburg volt. A résztvevők megfogalmazták részvételükkel, és memorandumukkal, a jövőbeni célokat. Ezen konferencia volt az, ahol megerősítették a résztvevők a fejlődés irányát. Ennek alapja az emberközpontú fejlődés és a részvételi társadalom, mely tiszteletben tartja emberi jogokat.¹

Ez a deklarálás pedig a felnőttoktatás felértékelődését érte el. Ugyanis a jövőbeni célok eléréséhez aktív állampolgárookra van szükség, akik formálják Önmagukat és a közösségüket is.

Ezen folyamatok tehát elősegíthetik a folyamatos fejlődést, ami által az emberek élete és környezete is jobbá válik.

Ezen Nemzetközi konferenciák feladata, hogy ezeket a folyamatokat megerősítse és deklarálja, hogy meg valósuljanak és ösztönzésre kerüljenek.

Magyarország, 2004. május 1-én vált az Európai Unió teljes jogú tagjává. Ekkor vált 24 tagúvá az európai közösség. Ezen eseménnyel egy időben, hogy bizonyos jogokat szerzett Magyarország, kötelezettségeket is vállalt a közösséggel szemben. Ezen kötelezettségek egyike, pedig a már az elején említett fejlődés.

Ezen deklarációkat a magyar küldöttségek tagjai is elfogadták és céljuk lett, a kötelezettségek teljesítése is.

Magyarország is megalakultak, az első aktív állampolgárságra nevelő intézetek, mint az 1991-ben megalakult, „Századvég Alapítvány”.² Hasonló szervezetek alakultak sorban Magyarországon kisebb nagyobb sikerrel, azonban felmerül a kérdés, hogy milyen eredményeket tudtak elérni egy „posztkommunista” országban, ahol alig 25 éve zajlott a rendszerváltás. Mennyire tudták a polgárok

¹ UNESCO, CONFINTEA, Hamburgi Nyilatkozat a felnőttek tanulásáról. In: : Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Pp.:9-17. Budapest: Német Népőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998

²<http://www.szazadveg.hu/alapitvany/>

gondolkodását a nyugati kultúrák felé irányítani? Milyen problémákkal kellett szembenézniük? A kérdések sora végtelen lehet.

Viszont ha a kutatásokat vesszük figyelembe, akkor meglepő eredményeket kapunk, az aktív állampolgársággal kapcsolatban. Elég csak meglátogatni a „Központi Statisztikai Hivatal”³ adatlapját, vagy belelapozni Magyarország CONFINTEA jelentésébe, illetve a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, négy évente megjelenő gyorsjelentésébe,⁴ melyekből kiderül, Magyarország állampolgárai nem az aktív állampolgár eszményét képviselik. A legrosszabb eredményeket pedig, a fiatalok szolgáltatják itt. Felmerülhet a kérdés, de miért is? Erre is több választ lehet adni, melyekre a dolgozatomban kitérek majd. Azonban a fő kérdésköröm a dolgozatomban, az itt tanuló vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága lesz.

A határon túli magyar közösségek az 1920-as Trianoni döntés után is foglalkoztatta az anyaországot, így dolgozatomban a kutatásommal is érdeklődést mutatok irántuk. Megpróbálok minél többet megtudni, hogy ők mennyire követik a magyar trendet, vagyis a passzivitást. Ez azért is érdekes, mert ők egy olyan országból érkeznek, ahol kisebbségként élnek, és ahol folyamatosan aktívan kell tenni valamit a közösségért, hogy továbbra is fennmaradjanak.

Ezek a fiatalok, vajon mennyire tudják formálni a közösségüket és, hogyan tudnak részt venni benne? Mennyire tudnak, azonosulni az Unióval, mivel Szerbia is a közösség felé halad?! Politikai tevékenységet is folytatnak ezek a fiatalok? Vajon a civil szektor érdekli őket? Sor olyan kérdés, ami felmerülhet az emberben. És ez miért is lesz fontos? Ennek egy 2010-ben meghozott törvény az oka.

Ez pedig a 2011. január 1-én életbe lépő jogszabály az „Egyszerűsített Honosítási Eljárásról”.

Így felmerül a kérdés, hogy a „rég-új” honfitársaink, milyen eszményekkel rendelkeznek, mivel az Unióba igyekvő államból érkeznek? Kutatásomba tehát erre keresem a választ, vajon ezek a fiatalok a magyarországi trendet követik-e, vagy ellenkezőleg a környezetüknek köszönhetően aktívabbak?

³ <http://www.ksh.hu/oktatás>

⁴ Szerk: Bauer Béla, Szabó Andrea: Ifjúság 2008. Gyorsjelentés. Budapest:

Az értekezésemben, pedig egy tananyag javaslattal állok elő, melyet úgy gondolom, a határon túli magyarok mellett, az anyaországi magyarok is elsajátíthatnak.

Ezen rövid téma választás bemutatás után szeretném a dolgozatom elméleti alapjait bemutatni.

II. Az Aktív állampolgáriság kérdése és Magyarország

Korunk a folyamatos fejlődés időszakát éli. A változások olyan ütemben következnek be, melyre az emberek nem tudnak választ adni. Az oktatás felismerte ezt a feladatát.

1997-ben, egy „Szabad Hanza” város adott otthont, az V. Felnőttképzési Konferenciának. Ez volt a 12 évente sora kerülő konferenciák közt az ötödik. A színhely pedig Hamburg városa. Itt találkoztak, azon szakemberek, akik később nyilatkozatukban a felnőttoktatás XXI. századi feladatait meghatározzák. Miről is szól ez a nyilatkozat?

A nyilatkozatban a résztvevők a fejlődés útját alapozták meg. Az alap pedig az emberközpontú fejlődés illetve a részvételvű társadalom, ahol teljes mértékben tiszteltetik az emberi jogokat.⁵ Ez az, ami elvezethet az igazságos fenntartható fejlődéshez. A cél tehát, egy olyan társadalom megszületése, ahol a férfiak és nők, az élet minden területén részt vesznek a fejlődés fenntartásában. Ez az aktív társadalom, melynek alapja a művelt polgár.

A felnőttoktatás neves részvevői tehát felismerték felelősségüket, az elmúlt 10 év során létrejött változásokban. Ugyanis ekkor, alig egy évtizede társadalmi és gazdasági változások következtek be, melynek során az államok és annak vezetői nem a megfelelő módon reagáltak, a polgáraik kárára. Ez leginkább a „posztkommunista” államokat jellemezte, köztük Magyarországot is. Ezek az államok, melyek addig a szocialista rendszert követték, hirtelen egy új világba csöppentek. Ez pedig a kapitalizmus illetve a demokratikus berendezkedés. Így a felnőttoktatás céljai közt szükséges, hogy megjelenjen a demokratikus gondolkodásra való nevelés.

⁵ UNESCO, CONFINTEA, Hamburgi Nyilatkozat a felnőttek tanulásáról. In: : Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról.. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998. Pp.:9-

Eme gondolat, hogy megvalósuljon szükséges a társadalom teljes egészének a bevonása, így kialakul az aktív állampolgáriságnak az eszménye, mely feltétele a társadalom formálásának és fejlesztésének.

A cél tehát egy olyan társadalom létrehozása, mely képes az egyenlőtlenségek és diszkrimináció nélküli életre, a fejlődés elősegítője és az életen át tartó tanulás fenntartására és folyamatos fejlesztésére.

Ezen gondolatok már mutatják nekünk a békekultúrát. Ez korunk egyik fontos feladata. A felnőttoktatásnak, tehát el kell érnie, hogy az igazságra, a toleranciára épüljön a társadalom. Ha jól belegondolunk, annyit jelent, hogy a párbeszéd kerüljön a középpontba, ami az alapoktól indulva, vagyis a családtól, egészen a népek és országok közti viszonyok rendezéséig tart.

Láthatjuk, a jellemzők, amiket felsoroltak, az ideális társadalom képét próbálják nekünk bemutatni. Ezek a gondolatok, nem első ízben jelennek meg, ugyanis a Jacques Delors vezette bizottság is hasonló gondolatokkal állt elő, az „Oktatás - rejtett kincs” című jelentésében is, vagyis demokráciára való neveléssel.⁶

1997-ben már három éve létezik az Európai Unió, mely az 1994-es Maastrichti szerződéssel szorosabbra fűzte a tagállamok közti kapcsolatot. Ide igyekezett ekkor még Magyarország is.

Magyarország, 1991-ben kezdte meg a társulási feltételek teljesítését. Ezért Magyarország, is vállalta a fent említett célkitűzéseket. Magyarország, a Hamburgi konferenciát is ideszámolva, másodszor vett részt a felnőttoktatás területén belül. Így a magyar küldöttség is vállalta, hogy megkezdje fejlődés alapjainak letételét. 2004. május 1-én pedig megtörtént a csatlakozás. Magyarország, az Európai Unió tagállama lett, ebben az évben

Az Európai Unió tagállamai, így Magyarország is, erőfeszítéseket tesz, hogy az Unió a világ legversenyképesebb térségé legyen. Ehhez viszont, aktív

⁶ Jaques Delors: Oktatás - rejtett kincs. In: A Jaques Delors vezette Nemzetközi Bizottság jelentése az UNESCO-nak az oktatás XXI. századra vonatkozó kérdéseiről. Budapest: Osiris kiadó, Magyar UNSECO bizottság. 1997. pp 71-92.

állampolgárookra van szükség. Több nemzetközi dokumentum is külön kiemeli, az aktív állampolgár eszményét.

Viszont felmerül a kérdés ki is az aktív állampolgár? Milyen kompetenciák, készségekkel és attitűdök jellemzik?

Ez országonként eltér, hogy mi szükséges, ahhoz, hogy teljes jogú tagja legyen valaki a társadalomnak. Viszonyításképp az Európai Unió, kulcs kompetenciákat határozott meg, ami a felelős állampolgár ismérve lehet.⁷

Ezek pedig:

1. az anyanyelven folytatott kommunikáció
2. idegen nyelven folytatott kommunikáció
3. Matematikai kompetenciák és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén
4. digitális kompetencia
5. a tanulás elsajátítása
6. szociális és állampolgári kompetenciák
7. kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetenciák
8. kulturális tudatosság és kifejező készség

Feltételezzük, hogy jelen kompetenciákkal, mindenki rendelkezik. A legtöbb állampolgár, úgy gondolja ezeket a készségeket már elsajátította valamilyen formában. Lehet ez a helyszín,

- formális-,
- non formális-
- informális.

Magyarországon is megalakultak képző helyszínek, ahol kimondottan az aktív állampolgáriság volt a középpontban. Az első intézmények egyike, az 1991-ben alakult „Századvég Alapítvány”.

⁷ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_hu.pdf

Azonban, több európai uniós és magyar kutatás azonban ellenkezőjét bizonyítja.

Ha megfigyeljük, a híradásokat és oda figyelünk a körülöttünk lévő térre, kiderül, a polgárok, nem az aktív állampolgár eszményét testesítik, mégis kiemelkednek közülük a fiatalok és a fiatal felnőttek.

A négyévente megjelenő „Ifjúság gyorsjelentés” című kutatás is ezt bizonyítja már 2000 óta. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium kutatása rámutat a fiatalok passzív hozzáállására. Kiderül ugyanis, hogy a fiatalok elfordulnak a politikától és a közösségi ügyektől. Az is kiderül, hogy a mintámnak megfelelő korcsoport a 19 és 35 év közti fiatalok, napilap olvasása is eltér, ugyanis 26% egyáltalán nem olvas újságot, ez pedig a tájékozatlanságot segíti.⁸

Ez viszont csak egy kis szegmense az aktív állampolgárságnak. A fiatalok többsége egyre jobban érzi, hogy a szociális helyzete rosszabbodik. Ennek köszönhető, hogy a fiatalok akár a diktatúrát is elfogadnák már, csak a helyzetük jobban legyen.⁹ A gyorsjelentés megemlíti, hogy a polgárok, már nem is bíznak abban, hogy a politikai elit meghallgatja őket, a közügyekbe való beleszólást is kerülik már a polgárok, legyen az akár anonim is, az interneten keresztül akár.

Miért jutott el ide Magyarország? Ez több konferencia fontos témaköre volt, köztük a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézet 2002. szeptemberben megtartott konferenciáján is.

Itt Bordás István elemezte az aktív állampolgárság kérdés körét.¹⁰

A közügyektől való elfordulást mi okozhatja, és a véleménye szerint, amivel egyetértek, abban következhet, hogy a politikusok, akik példaként szolgálhatnak,

⁸ Szerk: Bauer Béla, Szabó Andrea: Ifjúság 2008. Gyorsjelentés. Budapest: Szociális és Munkaügyi Minisztérium. 2008.

⁹ Szerk: Bauer Béla, Szabó Andrea: Ifjúság 2008. Gyorsjelentés. Budapest: Szociális és Munkaügyi Minisztérium. 2008.

¹⁰ Magyar–német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV–PTE TTK FEEFI, Budapest–Pécs 2003 pp: 110–116

eltávolodtak a polgároktól, vagyis a hatalom megszerzése után, amolyan „felsőbbrendű” egyénekké válnak.

Ezt az okot említi elsődlegesen, ami miatt bekövetkezhetett a jelenleg meglévő passzivitás.

Azonban vajon minden fiatal hasonlóan gondolkodik, merül fel a kérdés. Az ifjúsági kutatások ezeket, bizonyítják. Viszont ha elvonatkoztatunk tőlük, akkor figyelembe kell venni egy csoportot, és ők pedig azon fiatalok, akik külföldről érkeznek.

Ők azok, akik egy másik állam polgárai, vajon ők mennyire aktívak, illetve mely államot érzik magukhoz közelebb.

Jobb esetben ezen fiatalok, az Európai Unió valamely tagállamából érkeznek, vagyis feltételezzük, hogy bennük van a közös érték, a „Közös Európa” eszménye.

2011. január 1-jén viszont Magyarországon egy jogszabály által változások következtek be. A Magyar állam biztosította a határon túli magyaroknak, hogy könnyített állampolgárságot szerezzenek, ez azt jelentette, hogy olyan állampolgárok lettek az Unió állampolgárai, kiknek szülőföldje az Unió határain kívül helyezkedik el. Ilyen állam Szerbia is.

Meg kell említeni, hogy Szerbia, az Unióba igyekvő államok egyike, vagyis fiataljainak el kellett sajátítania a már említett kompetenciákat, és kutatásomban erre keresem a választ, hogy vajon sikerült-e nekik, az európai gondolatok alapját, az aktív ember eszményét elsajátítani. Viszont ezek a magyarok több nehéz időszakot is megélték, amit majd szeretnék is bemutatni, ami befolyásolta életüket.

III. A hipotézisek és a kutatás

Ahogy már utaltam rá, kutatásomban, a vajdasági magyar hallgatók aktív állampolgárságát vizsgálom.

Több hipotézist is felvetettem, ezek pedig:

- A vajdasági magyar hallgatók több, mint 50%-nak vannak problémái a szerb nyelvvel, mert nem kaptak megfelelő képzést.
- A határon túli magyar szervezetek képzéseikkel, nem segítik az aktív állampolgárságra való nevelést, mert az általuk kínált tananyagban nem jelennek a fejlesztendő kulcskompetenciák.
- A Pécssett tanuló szerbiai hallgatók, többsége a nyelvi hátrányok miatt, miatt választotta Pécsi Tudományegyetemet.
- A határon túli magyar fiatalok, 2/3-t érte már, hátrányos megkülönböztetés.
- A célcsoport tagjainak nagyobb hányada, nem vesz részt a közügyekben, mert kiábrándultak belőle.

Ezen hipotézisek mellett, azonban a fő kutatói kérdésem, pedig az, hogy a Határon túli Magyar fiataloknak szükségük van képzésekre, amik elősegítik az aktív állampolgárságot, mert nincsenek birtokában a szükséges kulcs kompetenciáknak?

Miután a kutatás iránya adott lett, két - féle módszert alkalmaztam a kutatásom során.

Ahhoz, hogy sikeresen prezentáljam az eredményeimet, először is elméleti háttérrel kellett megalapoznom. Ez azt jelentette, hogy figyelembe kellett vennem, az Európai Unió jogrendszerét, Magyarország jogszabályi rendszerét illetve a Szerb állam által felkínált lehetőségeket. Ez volt a dokumentum elemzés része a dolgozatomnak, mondhatjuk az elméleti rész, ami megadta az alapot.

A kutatásom során viszont, hogy eredményeket szerezzek, magukat az érintetteket kellett megkérdezniem.

Kutatásom során, igénybe vettem a:

- kérdőíveket (35 fő, a Pécsi Tudományegyetem hallgatói)¹¹
- interjút (hallgatók, a szakmában kompetens szakemberek)

Itt ki kell térnem a kérdőívre, ugyanis a megbízható eredmények miatt, 2 kérdőívet használtam fel.

Az első kérdőív elsődlegesen, a hallgatók egyetem választásával és tanulmányaival foglalkozik.

A másodikban, pedig az aktív állampolgárság kérdéskörét jártam körbe, a már említett kulcskompetenciákat felhasználva.

A második kérdőív tehát a hallgatók aktív állampolgárságára fókuszál, azon belül is kitér a:

9. politikai aktivitására
10. tanulási hajlandóságukra
11. az információs csatornák használatára
12. az állampolgári és emberi jogok ismeretére és
13. Európai Unió ismeretükre.

A kérdőív kitöltése internetes illetve személyes (megkeresés) úton történt. A személyes kitöltés a „Márton Áron Szakkollégium” lakói közt történt, egy olyan kollégiumban, ahol a határon túli magyar hallgatók reprezentálják magukat.

Internetes lekérdezés során, pedig segítségül vettem az internet segítségét. A különböző közösségi oldalak, illetve web felületek segítséget nyújtottak, hogy a kérdőívemet a hallgatók kényelmesen kitöltsék.

Végül pedig meg kell említeni a dolgozat alapját, a 2011-ben bemutatott Tudományos Diákköri Pályamunkám, adja melyben az országban tanuló vajdasági magyar fiatalokat kérdeztem, le így összehasonlítási alapként is szolgált.

A következő fejezetekben a kutatási eredményeimet és a hipotéziseim teljesülését szeretném prezentálni illetve elméleti alapot is szeretnék adni.

¹¹ Kérdőíves lekérdezés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

IV. Vajdaság

IV.1 Politikai helyzete (1920-2010)

Vajdaság, a Szerb Köztársaság északi autonóm tartománya. Határos Horvátországgal, Romániával és Magyarországgal.

Vajdaságnak a területe 21 506 négyzetkilométer. A lakosok száma az utolsó népszámlálás után, ami 2002-ben volt, 2 031 992. Székhelye: Novi Sad (Újvidék). A lakosság összetétele nagyon vegyes, a Szerb állam egyik sokszínű régiója. A szerb lakosok száma a legmagasabb, az itteni lakosság 65%-t teszi ki, de második helyen szerepel a magyar kisebbség, akik lakosság 14%-t teszik ki és főleg Vajdaság északi részén élnek.¹²

népcsoport	%
szerb	65.05
magyar	14.28
szlovák	2.79
horvát	2.78
jugoszláv	2.45
montenegrói	1.75
román	1.5
roma	1.43
bunjevác	1.05

1. ábra: vajdaság etnikai összetétele¹³

(Készítette: Tancsik Richárd,)

¹² http://www.slistbeograd.rs/documents/ustav_republike_srbije_lat.pdf (2012. november 15.)

¹³ forrás: 2002-es népszámlálási adatok, <http://www.vajdasagiturizmus.hu/index.php?link=vajd> (2012. már. 5.)

Ez annak is köszönhető, hogy Vajdaság 1920. június 4-ig, a Trianoni döntésig,¹⁴ ami lezárta az I. világháborút, A Magyar Királyság, a Habsburg Monarchia illetve Az Osztrák Magyar Monarchia része volt, vagyis az Szent István államalapításától fogva, magyar terület volt, ennek köszönhető, hogy a magyarok aránya a többi kisebbséghez képest magasabb.

Vajdaság 1920. június 4-től a Szerb- Horvát- Szlovén Királyság része lett, azonban ez az állam több névváltoztatáson átment. A Szerb- Horvát- Szlovén Királyság után, a Jugoszláv Királyság nevet vette fel, melyet később a II. világháború után, ahol a szocialista partizáncsapatok kerültek ki győztesen, Josip Broz Tito elnöklésével létrejön Szövetségi Szocialista Jugoszláv Köztársaság.

Az állam viszonylagos jólétben működött, ahol nem érződtek az etnikai különbségek, ekkor az államnak például a hivatalos nyelve, összes tagköztársaság nyelve (a bosnyák, a horvát, a makedón, a szlovén illetve a szerbhorvát) illetve a többségben lévő kisebbségek nyelve volt. A környező államokkal ellentétben a szocialista/ kommunista rendszer, nem volt diktatórikus, megengedőbb volt. A legtöbb jugoszláv állampolgár szabadon utazhatott vízum nélkül, Titó igyekezett jó kapcsolatot ápolni mind a nyugati, mind pedig a Szovjetunióval, de inkább a semleges államszerepét vállalta fel, megalapította az „El nem kötelezett országok mozgalmát” melynek első elnöke lett.

Ezek mellett az ország gazdasága viszonylagos fejlődésnek indult, mind a mezőgazdaság, mind az ipar is. Jugoszláviában beindult az autógyártás is például, vajdaság azonban mezőgazdasági terület lett, és vajdaság lett Szerbia éléskamrája.

1974-ben Titó, hogy elkerülje a Szerb Tagköztársaság túlsúlyát, autonóm területi címet adott Koszovóval egyetemben Vajdaságnak is. Ekkor

¹⁴ Ádám Magda: A kisantant és Európa: 1920–1929, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989

lett az országon belül viszonylag független Vajdaság. Saját kormány lett, akik a vajdasági érdekeket képviselték később a parlamentben.

Azonban ez a függetlenség nem tartott sokáig.

Az 1980-as években, a mélyülő gazdasági válságnak köszönhetően, illetve a belső konfliktusoknak köszönhetően, ami Titó halálával a felszínre tört. Az ország gazdasága nem tudta elbírní a világméretű válságot, ahogy ilyenkor pedig lenni szokott a nacionalizmus kezdett megerősödni, mely annak is köszönhető volt, hogy nem tudtak a tagállamok egységesen egy vezetőt választani, és a saját érdekek kerültek előtérbe és olyan vad nézetek, mint a „Nagy-Szerbia”, az „Ante Pavelic féle Horvát állam rekonstrukciója” illetve a független muszlim Bosnyák állam.

A válságot tetézték azon vezetők is, akik a hatalomra kerültek, ők pedig Alija Izetbegovics, Franjo Tudjman illetve Szlobodan Milosevics.

Hatalmuk megtartásukhoz, a nacionalizmust használták fel az elkeseredett emberek körében. Ez a módszer elérte célját a 1980-as végén és a 1991. év között kisebb atrocitásokra került sor a kisebbségekkel szemben, amik 1991-ben Európa legsúlyosabb háborújával nőtte ki magát, a II. világháború után. Közben még vajdaság 1988-ban autonómiáját is elveszítette, az éledő szerb nacionalizmusnak köszönhetően.

1991-ben elkezdődő balkáni háború során több százezren haltak meg, A háborút az 1995-ös Dayton-i békeszerződés zárta le, ami által a Szocialista Szövetségi Köztársaság nevet változtatott és Jugoszláv Szövetségi Köztársaság lett (Szerbia és Montenegró szövetsége és államalapítók Vajdaságot és Koszovót sehol nem említik).¹⁵ Az országot szankciók sújtották és a gazdaság is rosszul strukturált lett, ami újabb válsághoz vezetett. 1997-1998-ban a Koszovói albánok elégették meg problémáikat és konfliktust provokáltak ki, amire a Szerb vezetés erővel válaszolt.

¹⁵ <http://www.unc.edu/depts/europe/teachingresources/balkan-crisis.pdf> (2011. január 5.)

Ez az Unió, Amerika és a NATO nem tetszését váltotta ki, mi által 1999-ben a NATO agresszió következett. A bombázások során több vajdasági ipari létesítmény is megsérült, ami a gazdaságot teljesen tönkre tette.

1999 májusában a bombázások véget értek és a gazdaság ismét a csődszélén. 2000. október 5-én tüntetés sorozat következett, ami megbuktatta Slobodan Milosevic 1987 óta létező rezsimjét, és demokratikus változások indultak el. Azonban a várva várt fejlődés elmaradt, és a problémák nem kerültek el az országot 2003-ban Zoran Djindjic miniszterelnök merénylet áldozata lett. Az európai fejlődések sorozata megállt. Szerbia, azóta külön vált Montenegrótól és önálló úton jár vajdasággal, de a válság még mindig érződik mind két fél részéről. A Szerb állam, 2010-ben ismét autonómiát adott vajdaságnak így ismét autonóm tartomány lett 1987 után.

IV.2 Oktatási helyzet

Az oktatásnak vajdaságban nagy hagyománya van már a XI. században vannak feljegyzések, hogy folyt oktatás vajdaságban. Ez elősegítette, hogy fejlett oktatási rendszer alakuljon ki ebben a régióban.

A vajdasági iskolarendszer a szerb köztársasági egységes oktatási rendszer része. Ez az összes szintet felöleli, ez azt jelenti, hogy van:

- iskoláskor előtti oktatás
- általános iskolai oktatás (kötelező és nyolc évig tart)
- középfokú oktatás gimnáziumokban, szakközépiskolákban és művészeti iskolákban

Szerbiában, ezáltal vajdaságban is az oktatás minden szintjén, szerb nyelven folyik, azonban meghatározott feltételek mellett kisebbségi nyelven is folyhat. Ez is mutatja a demokratikus elemeit a szerb oktatási rendszernek, ami köszönhető Vajdaság multikulturális jellemének. A várt változások nem következtek be.

Sokéves gazdasági válság után Szerbiában szerkezetváltás következett be. Ez köszönhető a '90-es évek borzalmas háborúinak, a „Titói Jugoszlávia”

szétesésének is, illetve azoknak a demokratikus változásoknak, ami 2000. október 5-én következett be. A milosevicsi rezsim bukása a szocializmus „totális” végét is jelentette, vagyis a gazdaságban is megjelenik a piaci verseny a monopóliummal ellentétben. Az állam visszahúzódik, és „nyugati” mintára kezd működni és nem csak a gazdaságban, hanem az oktatásban is.

Szerbiában és így vajdaságban lakosság iskolai végzettsége nem kielégítő. Ez azt jelenti, hogy a lakosság alacsonyan iskolázott. Hasonló helyzet állt elő, mint a többi posztkommunista országban (pl. Magyarország,), ahol még mindig magas az olyan felnőttek száma, akinek a nyolc általános iskolája sincs elvégezve.

Az oktatási minisztérium több stratégiát is kidolgozott, hogy versenyképes szakembereket neveljen ki, illetve a „Lifelong Learning”, az „élethosszig tartó tanulás” fontosságát hangsúlyozza. Ez azt jelenti, hogy folyamatos képzésre van szüksége minden embernek. Nem elég már az a végzettség, amit az „első esély” iskoláiban megszerzünk. Ezt követeli meg a piac illetve már az egyén is. Ez főleg a felnőttoktatást érintő kérdés, de nem csak itt mutatkozott szükség a reformra, hanem a felsőoktatásban is.

Több újdonság is bekövetkezett az oktatásban és ez nem csak Szerbiát, hanem Vajdaságot is érinti. Ezt azért is fontos kiemelni, mert a reformok egyik példája pont az Újvidéki (Novi Sad) egyetemen valósult meg.

A szerb felsőoktatás megpróbál igazodni a nyugati irányvonalhoz. Több egyetemen és főiskolán is bevezették a „Bolognai rendszert”.¹⁶ Az új rendszernek köszönhetően az állami egyetemeken kívül megjelentek a magán egyetemek is, egyik legismertebb a „MegaTrend” egyetem, amely az egyik legközkedveltebb egyetem ma Szerbiában. Több kihelyezett tanszéke is van, vajdaságban is, lehet említeni Szabadkát, Topolyát és más városokat is. Itt zajlik magyar nyelvű oktatás is.

¹⁶ <http://www.mp.gov.rs/page.php?page=101> (2010. március 5.)

A felsőoktatás mellett, ahogy említettem, a felnőttoktatás is komoly reformon esett át, hasonló rendszer kialakítása cél, mint a felsőoktatásban. Több regionális képző központot is létrehoztak és kettő vajdaságban található ezek pedig, Zrenjanin (Nagybecskerek) illetve Novi Sad (Újvidék).

Ezen reformok ellenére komolyabb változások nem következtek be. Az eredmények, azt bizonyítják, hogy olyan munkahelyen, ami egyetemet kíván meg a magyarok száma folyamatosan, csökken. A magyarok száma nem csak itt alacsony, hanem például a közigazgatásban is aránytalanul alacsony, ellentétben a mezőgazdasági munkahelyekkel.¹⁷ felsőoktatásban következett be, egyre több fiatal jelentkezik felsőoktatási intézménybe és ez a magyar ajkú hallgatókat is magába foglalja. Hasonló jelenség megy végbe a környező országokban is (pl. Magyarország), ami az oktatás tömegesedéséhez vezet.

Ahogy említettem folyamatosan a főiskolák illetve az egyetemek iránt a vajdasági magyar fiataloknak az érdeklődése.

Viszont megfigyelhető egy másik jelenség is. Egyre több magyar fiatal hagyja el otthonát, hogy az anyaországban, vagyis Magyarországon tanuljon tovább, ezen reformok ellenére, ez a kérdéskör, a dolgozatomban központi témája, hogy ezek a fiatalok, vajon miért hagynak itt mindent, a családjukat, a barátaikat illetve a hazájukat.

¹⁷ Forrás: Etnički mozaik Srbije prema podacima popisa stanovništva 2002. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore, Beograd 2004.

V. A vajdasági magyar fiatalok és az anyaországi egyetemek

Felhasználva az előző kutatásomat, a következő megállapítást kaptam, ami a mai napig fenn áll.¹⁸

Nem újdonság, hogy a magyar fiatalok inkább az anyaország egyetemeit választják, már a kilencvenes évek elején megfigyelhető volt, hogy nagyon sok vajdasági fiatal inkább az anyaországi egyetemeket választotta.

tanév	középiskola	egyetem
1998/99	499	281
1999/2000	676	843
2001/2002	634	822
2002/2003	556	796
2003/2004	511	663
2004/2005	509	714
2005/2006	465	755
2006/2007	485	765
2007/2008	421	871
2008/2009	380	868

1. ábra: nappali tagozaton tanuló szerbiai állampolgárságú magyar hallgatók száma

Készítette: Tancsik Richárd¹⁹

¹⁸Tancsik Richárd: A vajdasági magyar fiatalok a magyar felsőoktatásban, Pécs 2011.

¹⁹ Forrás: Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest, 2009.

Mindez köszönhető volt a gazdasági válság elmélyülésének, ami a '80-as években megkezdődött és a háborúknak is, amikor a magyar származású értelmiség nagy többsége Magyarországra vagy más nyugati országokba távozott.

A háborúk lezárása után megkezdett nőni a számuk. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium adatai szerint, az 1995/96-os tanévben 596-an voltak, azonban az elszigeteltségnek köszönhetően az 1998/99 tanévig nincs több adat arról, hogy Magyarországon tanult volna valaki.

Az újabb kiáramlás 1998-ban figyelhető, meg köszönhető az újabb válságnak, ami Koszovó miatt kezdett kialakulni. Ebben az időben egyre több fiatalot köteleztek sorkatonai szolgálatra és ennek elkerülése érdekében választották a Magyarországi egyetemeket.

A legnagyobb ugrás 1999-ben figyelhető, meg amikor is megközelítőleg 300%-al megnőtt a fiatalok száma. Köszönhető ez Szerbia NATO általi bombázásának. Ebben az időszakban hiába vettek fel minősítő vizsga nélkül, de ekkor sem választották a magyarok a szerb felsőoktatást nagy számban.

Az utána való időszakban ez a szám stagnál, tartja átlagban a 700-800 tanuló/félév számot.

Ezen hallgatók közül, jelenleg 50 hallgató szerepel a Pécsi Tudományegyetem rendszerben, akik közül 35 hallgatót tudtam megszólítani a kutatásom során, és a kutatás eredményét a következő fejezetben szeretném reprezentálni.

VI. A vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága

A kérdőívet 35 vajdasági magyar hallgató töltötte ki, az 50 hallgatóból, akikről van információ. Ez több mint a fele, vagyis reprezentatív lesz az eredmény.

A kitöltött kérdőívek elemzése után, a következő eredmények születtek.

A kitöltött személyek közt, többségben voltak a lányok, ez 19 főt jelent vagyis a hölgy hallgatók nagyobb arányban voltak hajlandóak, kitölteni a kérdőívet.

Ezzel szemben az urak, 16 fővel jelezték kitöltési szándékukat. Ez három fővel kevesebb, de ez is bizonyítja, hogy több hölgyhallgató van a Pécsi Tudományegyetemen.

A kérdőív további elemzésében a lakóhelyre kell kitérni.

Az elemzés után kiderül, hogy a fiatalok többsége, faluról érkezik. Ez 18 főt jelent, a 17 fő városi hallgatóval szemben. Ez nem jelenthet sok mindent, ugyanis az eltérés a hibahatáron belül helyezkedik el.

Térjünk azonban, vissza a kérdőív további elemzéséhez.

A kutatásomban következőleg a lakóhelyre voltam kíváncsi, vagyis mely településről is érkezik a hallgató.

A települések, ahonnan a többség érkezett:

- Szabadka
- Zombor
- Bácska Topolya

Jelen városok is, igazolják hipotéziseim egyikét, hogy az alacsony távolság miatt választják a Pécsi Tudományegyetemet. Több indokkal is bizonyítani lehet, de szerintem a legszembetűnőbb, hogy ezen városok Pécstől, kivétel nélkül, 250 km-en belül helyezkednek, vagyis körülbelül olyan távolságban, mintha a Belgrádba kellene utaznia a hallgatónak, és ráadásul nem is tanulhatna az anyanyelvén.

Ezen indokok, azonban megcáfolják hipotézisemet. Ez, azt jelenti a vajdasági magyar hallgatók, nem azért jönnek a Pécsre tanulni, mert problémájuk lenne a szerb nyelvvel, hanem mert az otthonuk közel helyezkedik.

Azonban ez nem jelenti, hogy nem kell foglalkozni a hallgatók szerb nyelv ismeretével. Az elemzések pedig a következő eredményeket hozták, a kutatás során egy 5 fokú skálát alkalmaztam, ahol:

- az 1-es, azt jelentette, hogy nem beszéli a szerb nyelvet és nem is akarja ismerni,
- az 5-ös pedig, hogy ismeri, és anyanyelvi szinten beszéli.

A megkérdezett 35 főből:

- 24 fő értékelte a nyelvtudását, 3-a
- 1 fő értékelte 4-re.

Ha összefoglaljuk az eredményeket, kiderül, hogy a többség véleménye szerint ismeri a szerb nyelvet, el is boldogul vele, viszont nem érzi magabiztosnak magát, amikor meg kell szólalnia. A legjobb értéket 2 fő jelölte meg, ami kevésnek számít, ha figyelembe vesszük, az unió kulcskompetenciáit és elvárásait. Ez is inkább a magyar statisztikákat mutatja, hogy kevesen beszélnek idegen nyelven.

Hat fő volt, aki a legkevesebb osztályzatot, vagyis az 1-est, adta magának, ezzel ők kerültek a második helyre. Ők azok, akik nem ismerik a szerb nyelvet és nem is hajlandóak, megtanulni. Ezzel is megcáfolták, azon hipotézisemet, hogy a vajdasági fiatalok, nem ismernék a szerb nyelvet. A szakemberek viszont mást állítanak. Interjúm során, amit Dr. Vázsonyi Ottóval készítettem. Ő a Márton Áron Szakkollégium igazgatója Pécsen. Ez a szervezet különösen figyel a határon túli magyar fiatalokra. Véleménye szerint szükség van nyelvtanulásra. Ugyanis szavaival élve, „a vajdasági magyar tanulók igazából egy olyan szerbet beszélnek, ami mentes a szakmai nyelvtudástól”.²⁰ Ez pedig már igazolja a hipotézisemet.

A kérdőívek összesítése alapján azt a véleményt szűrhetjük le, hogy a fiatalok az oktatásban látják az elsődleges okot. Másodlagosan azt említik, hogy nincs alkalmuk használni az államnyelvet, köszönhetően a homogén magyar környezetnek.

²⁰ Interjú: Vázsonyi Ottó, Pécsi MÁSZ igazgató, 2012. november 15.

A többség, 28 fő Szerbiában szerezte meg érettségi bizonyítványát, ami az országos szintnek felel, mivel ott is a többség szülőföldjén szerezte meg a végzettséget.

Következőkben a szakokat szeretném prezentálni, vagyis mi a legnépszerűbb szak.

Megállapíthatjuk, hogy a legnépszerűbb a pszichológia, mint szak, de ha a karokat vesszük figyelembe, ott a Bölcsésztudományi Kar kerül az első helyre. Az eredményekből kiderül az is, hogy egyenletes az eloszlás, kimondott nagy létszámú határon túli magyar csoport nincs sehol. A szak választások okai, az összesített vélemények után kiderül, hogy általában „szimpátia” alapján történt meg.

Kiderül az is, hogy kevesen érkeznek kimondott céllal, ahogy ők mondják „majd alakul”. Ez a szókapcsolat került elő legtöbbször a hallgatóktól. Itt a kérdőívemben, hagytam a véleményüket leírni.

Ez pedig egy bizonytalanabb jövő képet vetít elő az elmondottak alapján, amit akár a későbbiekben lehetne vizsgálni, hogy a jelen gazdasági helyzetben is ezt a szakot választaná-e.

Továbbtanulás szempontjából is levonhatjuk a következtetéseket.

A megkérdezett 35 hallgató közül 30 BA/Bsc szakos hallgató volt, és a többség, vagyis 25 fő a mesterképzést is a tervei közt emelte ki.

Ez ellentmond a szak választáson tett válaszoknak, ugyanis itt már biztosabb jövő kép jelenik meg, de a későbbi kérdésekben kapunk választ, hogy mit terveznek, ha van jövő képük. A hallgatókról kiderül, hogy a többség 2-3 hetente jár haza. Ez mutatja a szülőföldjük iránti elkötelezettségüket is. Elsősorban pedig a család az, ami miatt hazatérnek. Ez 32 főt jelent.²¹

Az „Ifjúság 2008” című gyorsjelentés megemlíti egy konfliktust, ami manapság szerintük jelen van. Ez pedig a Magyarországon született magyar és a nem Magyarországon született magyar közti konfliktus.²² Ezért kérdőívemben erre is

²¹ Kérdőíves lekérdőzés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

²² Szerk: Bauer Béla, Szabó Andrea: Ifjúság 2008. Gyorsjelentés. Budapest: Szociális és Munkaügyi Minisztérium. 2008.

kitértem. A megkérdezett 35 hallgató közül csupán 7 jelezte, hogy érte őt hátrányos megkülönböztetés, de ez soha nem fajult tettelegesséig. Az esetek 100%-ban verbálisak voltak.

A legtöbbször előforduló sértések pedig ezek voltak:²³

- „Te nem vagy magyar”
- „Ide jössz tanulni a magyar adófizetők pénzén”
- „Ez magyar nyelv, amit te beszélsz?”

Így ezen hipotézisem sem teljesült, vagyis nem érte a többséget hátrányos megkülönböztetés, mint feltételeztem.

Azonban vissza kell térnem, a tanulmányokra. A kérdőíveimből kiderült, hogy a többség, vagyis 24 fő haza szeretne majd térni Szerbiába. Ez is az interjú alanyom véleményét tükrözi, mely szerint a Pécsen tanuló vajdasági magyar hallgatók 4-5 éve, inkább hazatérnek. A maradék 11 fő azonban miért szeretne itt maradni?

A többség a jobb munkafeltételeket említette, a kezdeti tőkeszerzést, és végül pedig az állampolgárságot. Ez az, ami miatt a kutatásom elindult. Vagyis, hogy 2011. január 1-e óta egyszerű honosítási eljárással szerezhető meg a magyar állampolgárság. Az eddigi bonyolult bürokráciai modell²⁴ helyett, csupán igazolnia kell, a magyar polgárnak, hogy valamely felmenője magyar állampolgár volt. Így pár hónap alatt megszerezheti a magyar állampolgárságot.²⁵

Ezen ok miatt is kezdetem foglalkozni e kérdéssel, hogy ezek a friss határon túli magyarok mennyire is aktívak itt, Magyarországon vagy ott Szerbiában, ahol az elmúlt évtizedek is bizonyítanak, nagy szükség volt, a magyarok aktivitására, hogy ne asszimilálódnak.

²³ Kuattás: a vajdasági magyar fiatalok aktív állampolgársága. Készítette: Tancsik Richárd 2012. október

²⁴ Tóth Judit, Ugróczy Mária: Kézikönyv a határon túli magyarokat érintő jogszabályi rendelkezésekről.

Budapest: Magyar országgyűlés, 2008.

²⁵ Kérdőíves lekérdezés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

A felhasznált kérdőívemben, 5 témakört hoztam létre, amik felölelik azon kulcskompetenciákat, amit az Európai Unió elvár állampolgáraitól, illetve felgyorsult világunk is, erre a kutatás bemutatása során kitértem.

Ez az öt témakör pedig a következők voltak:

1. politikai aktivitás
2. tanulási hajlam
3. az információs csatornák használata
4. az állampolgári és emberi jogok ismeret
5. Európai Unió ismeret

Itt, arra voltam kíváncsi, hogy a fiatalok, részt vesznek-e a politikában, illetve, mennyire ismerik a jelen politikai helyzetet.

A kérdőív elemzése során, ami még feldolgozás alatt van, a hallgatók többsége, nincs tisztában jogaival. Azon kérdésekre, hogy milyen politikai joga van, nem tudtak 2-nél több jogot felsorolni, és a szavazati jog ismerete volt a legtöbbször megjelölt jog.

Az eredmények eddigi ismeretében, kiderül az, hogy a hallgatók közül csupán 2 fő vesz részt pár feladatokban, és ez a helyi magyar párt. Ez bizonyítja, hogy a közösség érdekét szem előtt tartva próbálnak aktívan részt venni a mindennapi életben. Ez a két hallgató a leírtak szerint, erősen az autonómia hívei. Véleményük szerint több fiatalnak kellene bekapcsolódnia a kisebbségi politikába, mert csak így lehet a közösséget „megmenteni”.²⁶

A megkérdezett hallgatók közül csupán 2 fő tudta felsorolni a rendszerváltás óta hivatalban lévő magyar miniszterelnököket, illetve a hallgatók közül 3 fő szokta követni, a parlament eseményeit, és az interneten keresztül. Ez azt bizonyítja, hogy érdektelenség jellemzi a hallgatókat, viszont kiderül, hogy az interneten figyelik, ami a korszerű eszközök egyike, ami a kulcskompetenciák egyik eleme.²⁷

²⁶ Kérdőíves lekérdezés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

²⁷ Kérdőíves lekérdezés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

Ez bizonyítja, hogy a hallgatók az interneten szerzik meg a szükséges információkat. Korunkban az információ olyan tőke, mely elősegítheti az előrelépést. A fiatalok leginkább a közösségi portálokat keresik fel és itt tartják a kapcsolatot. Ez volt az egyik nagy segítség a kutatásom során. A fiatalok ezen a felületen is sikeresen kitölthették a kérdőíveimet. Ez a lehetőség azonban másra is ad lehetőséget.

Elég egy világpolitikai eseményt csak idesorolni. A 2010 tavaszán lezajlott „Arab tavaszt” megemlíteni. A tüntetők a diktatórikus rendszer ellen például itt kezdték el mozgalmukat, mely később a társadalom minden rétegét elérte, és így tudták diktátoraikat megbuktatni. Ez egy olyan lehetőség mely során bárki elmondhatja és eljuttatja véleményét több millió ember számára is akár. Ezért is fontos lenne, ha a képzések során a fiatalok megismernék ennek a lehetőségnek a fontosságát.

Kiderül, hogy a hallgatók véleménye szerint, az aktív állampolgár, maga irányítja életét, maga éri el céljait és elsődleges ilyen feladata, hogy fenntartja magát, mint fizikális, mint pedig egzisztenciálisan. Ez is egyezik a magyarországi fiatalok véleményével.

A civil szféra viszont, kiemelt helyen szerepel a hallgatók életében kiderül, ugyanis a hallgatók többsége, részt vesz ilyen szervezet munkájában, ezt 25 fő mondja el magáról, viszont a többség a „Vörös keresztet” említette meg.²⁸

Azon kérdésekre, hogy a kisebbségek, hogyan lehetnek a társadalom aktív részesei, egyöntetűen kijelentik, hogy elfogadják a kötelezettségeiket, és így válhatnak a közösség teljes jogú tagjaivá.

E gondolatsorban ki kell térni egy adatra, ami úgy gondolom, az aktív állampolgárookra nem jellemző, ez pedig az önkényuralom kérdése. Ezt azért kell megemlítenem, mert a megkérdezettek, nagymértékben elfogadná ezt a formát. Ez a 35 főből, 15 főt jelent. Indokaikban a legtöbbször az jelent meg, hogy „Amíg nekem a megélhetésemet biztosítja valaki, addig nekem mindegy, ki van hatalmon, tőlem diktatúra is lehet”. Ez az elkeseredettséget jelentheti, amit ma meg tapasztalhatunk, illetve a nélkülözés hatását, ami kihatással az elfordulásra, amire már utaltam.

²⁸ Kérdőíves lekérdezés, 2012. október, készítette: Tancsik Richárd

Az utolsó bekezdésben pedig az Európai Unió témakört kell elemezni, melyből kiderült a hallgatók szkeptikusak, a vélemények, ezt tükrözik. Ez is a jelen időszak nézetét tükrözi, ami bizonyítja, hogy a hallgatók a környezetükhöz igazodnak. A hallgatók véleményei közt, pedig megjelenik, hogy a határokat is visszahoznák.

Jelen eredmények tudtában a hallgatók mit is gondolnak, az aktív állampolgárságról. Véleményük egyezik, a kulcskompetenciákkal. A képzést, támogatják, de szerintük nincs, szükségük rá. Véleményük szerint el tudják sajátítani, a mindennapok során is, de ha lehetősége lenne rá szívesen részt venne hasonló képzésen.

Ezen eredmények tudtában tehát kijelenthetjük, a hallgatóknak szükségük van képzésekre, ami által aktív állampolgárok lehetnek és ez által a saját- és közösségük jövőjét is jobbra tudják tenni.

Ehhez azonban képzésre van szükség, amit biztosíthatnak a civil szervezetek, a határon túli hallgatókat segítő szervezetek, az egyetem illetve maga az állam is, mert neki is érdeke, hogy fiataljai segítsék az állam működését. Viszont milyen is legyen a képzés és milyen ismereteket sajátítsanak itt el?

VII. Megoldási javaslat és képzés terv

Az előzőekben már többször említettem, Magyarország vállalta azon Uniós törekvéseket, hogy a fejlődés érdekében megteremti az aktív állampolgáriság eszményét.

Azonban a kutatások és az eredmények mást mutatnak. egyre inkább más mutatnak. A polgárok egyre inkább elfordulnak a közügyektől, úgy érzik a politikusok eltávolodtak tőlük, és ezt már a helyi politikai szintéren is érzik.²⁹ Ez a hangulat a fiatalokat is elérte. Ez köszönhető az elsődleges szocializációs szintérnek a családnak. A fiatalok többsége a szülei véleményét fogja követni a legtöbb esetben. Ez a fiatalok egyre passzívabb magatartását vonja maga után.³⁰

Ezért is fontos, hogy az állam mind inkább felelősséget vállaljon az aktív állampolgárság kérdésében, mivel egyre több új állampolgára is érkezik. Köszönhetően a többször említett, egyszerű honosítási eljárásnak. Évente több ezer új polgár érkezik Magyarországra, akik ugyan magyarok, de egy más kultúrájú országból érkeznek. Itt a folyamatos kisebbségi lét miatt azt gondoljuk, hogy aktívan részt vesznek a közügyekben.

Ezt viszont megcáfolja az előző fejezetben leírt kutatásom is. A vajdasági magyar fiatalok is kiábrándultak a közéletből. Úgy érzik, nincs lehetőségük beleszólni a közösség életébe. Ezért is lesz fontos az állami felelősség. Viszont kérdés az állami szerepvállalás, hogy mennyire vegyen részt benne? A legtöbb szakember szerint a legnagyobb veszély, ha közvetlenül beavatkozik, ezért olyan civil kezdeményezéseket kell támogatni, melyek pártoktól függetlenül tudnak ilyen képzéseket véghez vinni.

29 Bordás István: Az aktív állampolgár képzés jövője–paradigmaváltás a közművelődésben. In: Magyar–német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV–PTE TTK FEEFI, Budapest–Pécs 2003

30 Branka Emersic: A demokratikus állampolgári nevelés 1990 előtt és után. In: A felnőttoktatás története Közép Európában. Szerk.: Willhelm Filla, Elke Gruber, Heribert Hinzen, Jurij Jug. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézet. 2000

Az andragógiára, igenis komoly feladat hárul abban, hogy a fennálló problémát megoldják.

Több lehetőség is van arra, hogy a határon túli fiatalokat segítsék. Az egyik ilyen lehetőség, pedig az aktív állampolgárságra való nevelés. Ez fontos megérteni, mivel ezek a fiatalok is részben vagy egészben az Unió állampolgárai is. Ezért a tananyag megtervezése során több szempontot is figyelembe kell venni, amely a későbbiekben befolyásolják a későbbi sikereket.

Mielőtt felvázolnám, azt a tematikát, amit sikeresnek vélek, először azt négy globális kérdést kell feltenni, egy oktatásszervezőnek, amik a későbbiekben befolyásolják a munkánkat.³¹

Ezek pedig:

- *Mit oktassunk?* Ez az a kérdés, ami a leginkább foglalkoztatja az embereket. Itt több szempontot is figyelembe kell. Az adott területet, cél csoportot, az kultúrát, a fejlesztendő területeket, stb. Ebből is látszik, hogy összetett kérdéskör. Magyarországon pedig különösképpen sajátos. Ugyanis a politika gyakran kisajátítja.
- *Hogyan tanítsunk?* itt a minőségbiztosítási rendszereke vannak a segítségünkre. A piaci alapon működő felnőttoktatásban, a jobb minőségre kell törekedni, és ez az elsődleges cél.
- *Miből tanítsunk?* Itt csak az anyagiak szabhatnak határt. Keretet viszont kapunk a Felnőttképzési törvény által.
- *Kiket oktassunk?* Sokan, azt gondolják ez a legegyszerűbb kérdés. Azonban ez is az adott szituációtól függ leginkább. Ez

³¹ Bordás István: Az aktív állampolgár képzés jövője-paradigmaváltás a közművelődésben. In: Magyar-német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV-PTE TTK FEEFI, Budapest-Pécs 2003

fogja meghatározni kik lesznek a célcsoport tagjai. Jelen esetben tehát a vajdasági magyar hallgatók lesznek ők.

Ezen kérdések alapján igyekeztem elkészíteni azt a képzés tervet, amit beszeretnék most mutatni. Véleményem szerint, ez egy olyan komplex képzési terv, mely nem csak a határon túli magyar fiatalok képzésében lehet sikeres, hanem a többi fiatal képzésében is.

A képzés terv elkészítéséhez az alapokat más civil szervezet képzés javaslatai szolgáltatták. Ezek egyike a „Századvég Alapítvány” és a szerbiai „Katalizátor” civil szervezet.^{32 33}

A tananyag tehát a következő elemekből állna:

- Európai Unió ismeretek
- Nyelvi kurzusok
- Idegen nyelvi és anyanyelvi kurzusok (szerb és magyar)
- Informatikai kurzusok
- Kulturális tudatosság és kifejező készség
- Történelmi ismeretek (nemzetközi, nemzeti és lokális)
- Retorika
- Új tanítási és tanulási módszerek elsajátítása
- Szociális és állampolgári ismeretek
- Kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetenciák

Ezek a tananyagok is mutatják, azon kérdésköröket, amikre a kérdőíveimben választ kerestem. Szerteágazó ismereteket sajátíthatnak el a képzésen résztvevő vajdasági fiatalok.

Viszont ezen képzések sok szempontból nehezen megvalósíthatók. Ugyanis a fiatalok többsége passzívan áll hozzá a hasonló képzésekhez. Ezért is lenne fontos, már az általános iskolában elkezdni, az aktív állampolgáriságra való nevelést. Ezért elmondhatjuk összegezve, igenis szükség van hasonló képzésekre, hogy segítsük ezeket a fiatalokat. Azonban a szerb államnak is kötelezettsége, vagyis már a közoktatásban elkezdje aktív állampolgáriságra való nevelést.

³² <http://www.szazadveg.hu/oktatas/>

³³ Bordás István: Az aktív állampolgár képzés jövője–paradigmaváltás a közművelődésben. In: Magyar–német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV–PTE TTK FEEFI, Budapest–Pécs 2003

Az államnak pedig, meg kell szerveznie és támogatni kell, minden olyan civil szervezetet, amely elősegítheti, hogy létrejöjjön az emberközpontú fejlődés és a részvételi társadalom, mely tiszteletben tartja emberi jogokat, mely alapja a fejlődésnek.

VIII. Összegzés

Elmondhatjuk, hogy jelenleg a Pécsi Tudományegyetem jelen vannak, a vajdasági magyar fiatalok, akik közül többen már magyar állampolgárok is lettek (szeptember 27-én tartották a jubileumi 20. honosítási ünnepséget Magyarországon). A legtöbb polgár úgy gondolja, hogy ezzel elégtételt kapnak a határon túliak a Trianoni döntések után. Azonban ha belegondolunk, ők egy multikulturális országok állampolgárai is. Ők együtt élnek más kultúrákkal nap, mint nap találkoznak velük és élnek együtt. Cél a folyamatos fennmaradás, vagyis a magyar közösségek fennmaradása.

Ezen ok miatt is fontos, hogy oda figyeljünk rájuk, és segítsük őket az aktív állampolgárság útján. Több hátráltató tényező is megjelenik eközben, a folyamatos eltávolodás a közügyektől, ami köszönhető a gazdasági válságnak, a szegénységnek illetve a politikusok magatartásának. Ezen okok miatt a hallgatók, egyre jobban kivonják magukat a döntések alól és a jogaikat is feladnák, csak jobban éljenek.

Ez azonban csorbítja azon terveket, amit az Unió vár el tagállamaitól illetve azoktól, akik a közös „Európa eszményének” útjára lépnek.

Ezért szükség van, hogy folyamatos képzéseket nyújtsunk, minden állampolgárnak, és legyen az határon túli magyar vagy magyar állampolgár, mert mindenki, aki Európában az nem csak szülőföldjének az állampolgára, hanem az „Európai népek családjának” is a tagja, és ezzel az Unió teljes jogú állampolgára is.

Az alapot pedig mi adja?

Az, 1997-ben, Hamburg városában megrendezett az V. Felnőttképzési Konferenciának. Ez volt a 12 évente sora kerülő konferenciák közt az ötödik. Az itt részt vevő szakemberek, akik később nyilatkozatukban a felnőttoktatás XXI. századi feladatait meghatározzák. Miről is szól ez a nyilatkozat?

A nyilatkozatban a résztvevők a fejlődés útját alapozták meg. Az alap pedig az emberközpontú fejlődés illetve a részvételvű társadalom, ahol teljes mértékben-tiszteletben tartják az emberi jogokat.³⁴ Ez az, ami elvezethet az igazságos fenntartható fejlődéshez. A cél tehát, egy olyan társadalom megszületése, ahol a férfiak és nők, az élet minden területén részt vesznek a fejlődés fenntartásában. Ez az aktív társadalom, melynek alapja a művelt polgár.

³⁴ UNESCO, CONFINTEA, Hamburgi Nyilatkozat a felnőttek tanulásáról. In: : Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Pp.:9-17. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998

IX. Felhasznált források:

Nyomtatott Források:

- Ádám Magda: A kisantant és Európa: 1920-1929, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989
- Branka Emersic: A demokratikus állampolgári nevelés 1990 előtt és után. In: A felnőttoktatás története Közép Európában. Szerk.: Willhelm Filla, Elke Gruber, Heribert Hinzen, Jurij Jug. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézet. 2000
- Bordás István: Az aktív állampolgár képzés jövője-paradigmaváltás a közművelődésben. In: Magyar-német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV-PTE TTK FEEFI, Budapest-Pécs 2003
- Cs. Czahesz Erzsébet: Multikulturális Nevelés. Szöveggyűjtemény. Szeged: Mozaik Oktatási Stúdió. 1998.
- Magyar-német együttműködés az európai partnerségben, Szerk: Hinzen, H., Horváthné B. Mária, Koltai Dénes, Németh Balázs, IIZ/DVV-PTE TTK FEEFI, Budapest-Pécs 2003
- Gábrity Molnár Irén: A jugoszláv társadalmi környezet elemzése a nemzeti kisebbségek szempontjából, In: Vajdasági útkereső, Szerk. Gábrity Molnár Irén és Mirnics Zsuzsa, Kiadó: Magyarságkutató Tudományos Társaság, mtt 2. kötet: Szabadka, 1998. pp. 13-32.
- Gábrity Molnár Irén: A jugoszláviai magyarok vándormozgalmának okai és méretei, In: Fészekhagyó vajdaságiak, Tanulmányok, kutatások, statisztikák. Szerk. Gábrity Molnár Irén és Mirnics Zsuzsa, Kiadó: Magyarságkutató Tudományos Társaság, mtt 4. kötet: Szabadka, 2001. pp. 115-162.

- Gábrity Molnár Irén: Szerbia és Vajdaság demográfiai mutatói – migrációk; Oktatásügy – a tudás alapú társadalom felé, Civil szerepvállalás a helyi fejlesztési programokban (társszerzővel), In: Kistérségek életereje – Délvidéki fejlesztési lehetőségek; Szerk. Dr. Gábrity Molnár Irén és Ricz András, Kiadó: Regionális Tudományi Társaság, Szabadka, 2006.
Szerk. Szűcs Gabriella: HÖÖK mentorprogram- Felsőoktatási Mentorhálózat képzési kiadványa mentorok számára, Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest, 2008. pp. 57-71. pp. 103-129. pp. 130-143
- Halász Iván: Állampolgárság, migráció és integráció. Budapest: MTA Jogtudományi Intézet. 2009
- Hálózat az állampolgárságért és demokráciáért Európában (POLITEA). In: Európa Kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról. Szerk: Sz. Tóth János. Budapest: Magyar Népfőiskolai Társaság, Szent István Egyetem Főiskolai Kar Társadalomelméleti, Közművelődési és Felnőttképzési Intézete. 2001 357 p.
- ICAE: Felnőttoktatás és az egész életen át tartó tanulás: problémák, szándékok, ajánlások. Beadványok az „Oktatás és tanulás XXI. század számára” Nemzetközi Bizottsághoz, Torontó, 1994. In: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Pp.:98-105. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998
- Jaques Delores: Oktatás – rejtett kincs. In: A Jaques Delores vezette Nemzetközi Bizottság jelentése az UNESCO-nak az oktatás XXI. századra vonatkozó kérdéseiről. Budapest: Osiris kiadó, Magyar UNSECO bizottság. 1997. pp 71-92.
- Longworth, Norman: Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities. London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group. 2006.

- Magyar UNESCO Bizottság: A magyar felnőttoktatás 1985 óta történt változásai és jövőjének perspektívái. In: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Pp.:47-67. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998
- Tóth Judit, Ugróczy Mária: Kézikönyv a határon túli magyarokat érintő jogszabályi rendelkezésekről. Budapest: Magyar országgyűlés, 2008.
- UNESCO, CONFINTEA, Napirend a Jövő számára, Hamburg, 1997. In: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Pp.:9-17. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998
- UNESCO, CONFINTEA, Hamburgi Nyilatkozat a felnőttek tanulásáról. In: : Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Szerk: Harangi László, Heribert Hinzen, Sz. Tóth János: Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. Pp.:9-17. Budapest: Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete. 1998
- Usztav Republike Srbije 2006, In: szluzsbeni liszt januar 2 , Beograd, 2006.

Internetes források:

- http://www.mtt.org.rs/publikaciok/mtt_konyvsorozatok/02_Vajdasagi_Utkereso.pdf (2011. szeptember 15.)
- http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/kulhoni_magyarsag/2010/srb/feszekhagyo_vajdasagiak/pages/003_migracio_kisebbsegi_jogok.htm (2012. december 10.)
- http://rtt.org.rs/sites/default/files/doc/Kepzetteke_a_jovo_2008.pdf (2012. december 12.)
- <http://www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs/> (2012. december 12.)
- <https://www.nive.hu/folyoiratok/admin/articles/16/balassa.pdf> (2012. szeptember 10.)
- http://www.srbija.gov.rs/cinjenice_o_srbiji/ustav.php (2012. november 15.)
- http://www.hetek.hu/interju/201001/a_vajdasagi_autonomia_a_szerb_demokracia_sikertortenete (2012. július 10.)
- http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0500139.tv (2012. december 07.)
- <http://www.unc.edu/depts/europe/teachingresources/balkan-crisis.pdf>
- http://www.vojvodina.gov.rs/index.php?option=com_content&task=view&id=100&Itemid=68 (2012. december 5.)
- <http://www.mp.gov.rs/page.php?page=101> (2012. december 5.)
- <http://www.volcan.hu/nemzetkozibusz.html> (2012. december 5.)
- <http://www.martonaron.hu/index.php?dat=6> (2012. december 17.)
- <http://www.bbi.hu/data/files/intezet/szakmaidokumentaciok/strategia02.pdf> , <http://www.bbi.hu/index.php?id=96&cid=146> (2012. december 17.)
- http://www.sllistbeograd.rs/documents/ustav_republike_srbije_lat.pdf (2012. december 15.)

- [http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confinte
a/pdf/National_Reports/Europe%20-%20North%20America/Serbia.pdf](http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confinte
a/pdf/National_Reports/Europe%20-%20North%20America/Serbia.pdf)
(2012. december 14.)
- <http://www.szazadveg.hu/oktatas/> (2012. november 14.)
- http://europa.eu/youth/active_citizenship/index_eu_hu.html (2012.
szeptember 14.)
- http://europa.eu/youth/active_citizenship/index_hu_hu.html (2012.
szeptember 14.)
- [http://www.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=-
mq4m4MgJ7IC&oi=fnd&pg=PA1&dq=active+citizen+competence&ots=Z
wLd6Uw_pa&sig=5ELmz7_UHJtt1S_wlxXodLNnv1s&redir_esc=y#v=one
page&q=active%20citizen%20competence&f=false](http://www.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=-
mq4m4MgJ7IC&oi=fnd&pg=PA1&dq=active+citizen+competence&ots=Z
wLd6Uw_pa&sig=5ELmz7_UHJtt1S_wlxXodLNnv1s&redir_esc=y#v=one
page&q=active%20citizen%20competence&f=false) (2012. december 12.)

X. Függelék

1. függelék: A felhasznált kérdőív a Magyarországon tanuló vajdasági magyar fiatalok körében végzett kutatásom során:

Kérdőív

Tisztelt hallgató, ezen kérdőív kitöltésével, hozzájárulna a kutatási munkám sikeres elkészítéséhez válaszait és segítségét előre is köszönöm!

1. Neme:

- **Férfi**
- **Nő**

2. Lakhelye:

- **Város**
- **Falu**
- **Tanya**

3. .Melyik városban tanul Magyarországon?

Válasz:.....

4. Miért ezt a várost választotta?

- **Az otthonához közel fekszik**
- **Vannak ismerőseim és rokonaim**
- **Az egyetem hírneve**
- **Jók a szórakozási lehetőségek**
- **Fejlett**
- **Jó híre**
- **Egyéb okok:.....**

5. Miért Magyarországot választotta? (többet is megjelölhet)

- **Otthon hátrányom származik abból, hogy magyar származású vagyok**
- **Nem ismerem a szerb nyelvet tökéletesen**
- **Sorkatonaság alóli felmentés**
- **Magyar vagyok, ezért Magyarországon szerettem volna mindenképpen tanulni**
- **Új kultúra megismerése**
- **Egyéb ok:.....**

6. ha értékelni kellene egy 5 számjegyű skálán a szerb ismeretének a szintjét hányas lenne? (1-es egyáltalán nem ismerem, 5-ös anyanyelvi szinten ismerem)

1

2

3

4

5

7. Ha nem beszéli a szerb nyelvet, véleménye szerint mi ennek az oka?

8. A középiskolát már Magyarországon végezte el?

- Igen
- Nem

9. Ha igen, hol érettségizet?

10. Ha Szerbiában érettségizet le, akkor választott másik intézményt mielőtt egyetemre jelentkezett?

11. Miért választotta ezt az intézményt? Kérem foglalja össze fő indokokat!

12. Milyen szakon tanul jelenleg?

13. Milyen rendszerességgel utazik haza?

- Naponta - hétvégeken
- 2 hetente-3 hetente
- 3 hetente- havonta
- 2 havonta- félévente
- 6 hónapnál több

14. Miért utazik haza?

- Család
- Barátok
- Nem szeretek huzamosabb időt eltölteni Magyarországon
- Hivatali ügyek
- Egyéb:

15. Ha Bsc/BA szakos hallgató, akkor szeretné mesterképzést is elvégezni?

- Igen
- Nem

16. Szeretne letelepedni Magyarországon a tanulmányai végeztével?

- Igen
- Nem

17. Ha igen miért szeretne itt maradni? Kérem foglalja össze pár mondatban!

18. Véleménye szerint, ha tanulmányai végeztével hazatérne érné hátrányos megkülönböztetés, mert Magyarországon végzett? Foglalja össze röviden véleményét!

Válaszait és segítőkézségét köszönöm!

2. függelék: Kérdőív az aktív állampolgárságról, mely a vajdasági magyar hallgatók körében került kitöltésre

Kérdőív

Tisztelt Hallgató!

Én, Tancsik Richárd, II. éves andragógia szakos hallgató vagyok. Jelen kérdőívem kitöltésével, hozzájárul kutatásom sikerességéhez. Témája a „Vajdasági Magyar Fiatalok aktív állampolgárság nevelése.

Segítségüket és javaslataikat a kérdőívemmel kapcsolatban előre is köszönöm.

1. Neme:

- ⤴ **Férfi**
- ⤴ **Nő**

2. Lakhelye:

- ⤴ **Város**
- ⤴ **Falu**
- ⤴ **Tanya**

3. Melyik településről érkezett Szerbiából?

Település: _____

4. Miért ezt a várost választotta?

- ✧ **Az otthonához közel fekszik**
- ✧ **Vannak ismerőseim és rokonaim**
- ✧ **Az egyetem hírneve**
- ✧ **Jók a szórakozási lehetőségek**
- ✧ **Fejlett**
- ✧ **Jó híre**
- ✧ **Egyéb okok:.....**

5. Miért Magyarországot választotta? (többet is megjelölhet)

- ✧ **Otthon hátrányom származik abból, hogy magyar származású vagyok**
- ✧ **Nem ismerem a szerb nyelvet tökéletesen**
- ✧ **Sorkatonaság alóli felmentés**
- ✧ **Magyar vagyok, ezért Magyarországon szerettem volna mindenképpen tanulni**
- ✧ **Új kultúra megismerése**
- ✧ **Egyéb ok:.....**

6. Ha értékelni kellene egy 5 számjegyű skálán a szerb ismeretének a szintjét hányas lenne? (1-es egyáltalán nem ismerem, 5-ös anyanyelvi szinten ismerem)

1

2

3

4

5

7. Ha nem beszéli a szerb nyelvet, véleménye szerint mi ennek az oka?

8. A középiskolát már Magyarországon végezte el?

☐ Igen

☐ Nem

9. Ha igen, hol érettségizet?

10. Ha Szerbiában érettségizet le, akkor választott másik intézményt mielőtt egyetemre jelentkezett?

11. Miért választotta ezt az intézményt? Kérem foglalja össze fő indokokat!

12. Milyen szakon tanul jelenleg?

13. Miért ezt a szakot választotta? Írja le 2-3 mondatban!

14. Ha Bsc/BA szakos hallgató, akkor szeretné mesterképzést is elvégezni?

- Igen
- Nem

15. Szeretne letelepedni Magyarországon a tanulmányai végeztével?

- Igen
- Nem

16. Ön rendelkezik Magyar állampolgársággal?

- ⚓ Igen
- ⚓ Nem

17. Ha igen, mikor szerezte meg?

Dátum: _____

18. Könnyített eljárásban szerezte meg?

- ⚓ Igen
- ⚓ Nem

19. Kérem soroljon fel, minél több jogot és kötelezettséget, amivel egy magyar állampolgár rendelkezik!

20. Honnan szerez tudomást jogairól és kötelezettségeiről?

- ⚓ Interneten
- ⚓ Személyesen a hivatalokban
- ⚓ ismerősök útján
- ⚓ „Magyar Közlöny”
- ⚓ Televízió, Rádió és más kommunikációs eszköz
- ⚓ Egyéb:

21. Figyelemmel követi az Országházban zajló eseményeket?

- ⤴ Igen
- ⤴ Nem

22. Kérem válaszát indokolja!

23. Mennyire zavarná, ha Magyarországon önkényesen gyakorolná egy bizonyos csoport a hatalmat? Kérem értékelje egy 3-as skálán (1-es nem érdekel, 3-as zavarna tennék ellene)

1 2 3

23. Kérem válaszoljon pár kérdésemre!

⤴ **Ki jelenleg Magyarország Köztársasági Elnöke?**

Válasz:

⤴ **Mikor kiáltották ki Magyarországon a szocializmus megszűnését?**

Válasz:

⤴ **Kérem soroljon fel, legalább 5 darab politikai pártot, akik a rendszerváltás óta a Parlament munkájában részt vettek!**

1.

2.

3.

4.

5.

⤴ **Kérem, az alkotmány szerint nevezze meg Magyarország hivatalos nevét!**

⤴ **Sorolja fel, a rendszerváltás óta, hivatalba lépett Miniszterelnököket!**

24. Véleménye szerint, Ön miképpen járulhat, hozzá közösségének fejlődéséhez? Válaszát 4-5 mondatban fejtse ki!

25. Az európai unió aktív állampolgára, Ön szerint milyen kompetenciákkal és készségekkel rendelkezik? Kérem soroljon fel legalább 3 darab tulajdonságot!

26. Kérem indokolja, meg mi a véleménye a jelen idézetekről:

„Gondolkodj globálisan és cselekedj lokálisan.”

„Az az ember, aki megéli, hogy saját honfitársai, a határon megmottozzák, az soha nem lesz határépítő.”

„Az autonómia, legyen az kulturális vagy területi, területünk egy részének az elrablása egy kisebbség által.”

27. Ön részt vesz, civil szervezet munkájában?

- ⤴ Igen
- ⤴ Nem

28. Ha igen, milyen célokat, feladatokat látnak el?

29. Ön milyen szervezetben vállalna szívesen önkéntes munkát, egyáltalán vállalna önkéntes feladatott?

30. Ön mennyire, elfogadó a körülette lévő kisebbségekkel? Kérem értékelje egy 5-ös skálán (1-es zavarnak, menjenek el, 5-ös örülök nekik, új kultúra megismerésére van lehetőségem)

1 2 3 4 5

31. Mit gondol, a kisebbségek, hogy lehetnének aktív állampolgárok?

32. Mit gondol a „cigánybűnözésről”? Kérem írja le véleményét?

33.Ön szerint aktív állampolgár képzésekkel, vissza lehetne vezetni a társadalom helyes útjára?

34.Ön ismer „Aktív állampolgár” képzéseket?

- ⤴ Igen
- ⤴ Nem

35.Jelen tantárgyak közül, Ön szerint melyik felesleges egy hasonló képzésben. Kérem húzza alá a felesleges elemeket!

- Jogi és állampolgári ismeretek
- Informatikai ismeretek
- konfliktus kezelés
- retorika és önkifejezés
- Európai Unió ismeretek
- történelmi ismeretek (nemzetközi, nemzeti és lokális)
- Pályázatírás, figyelés, projektekben való munka
- Hatékony tanulási módszerek elsajátítása
- Anyanyelvi ismeretek
- Etika és erkölcs
- Csoportdinamikai tréning
- Közösségfejlesztés és közösségi cselekvés formái
- Az ismeretszerzés hagyományos módszerei és kommunikáció
- Munkavállalói jogok és munkaerőpiaci ismeretek
- A korszerű kommunikációs eszközök használata

36.Ön szerint, hiányzik elem belőle, ha igen kérem írja le!

Ha Ön nem rendelkezik magyar állampolgársággal, kérem folytassa a 41-es kérdésnél!

37. Ön, ha magyar állampolgár is, 2014-ben részt vesz a választáson?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

38. Válaszát kérem indokolja!

39. Tudja-e, hogy milyen kötelezettségének kell majd előtte eleget tenni?

40. Ön, tájékozódik a pártok pártprogramjáról, mielőtt az urnához járul?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

41. Ön megszerzett már, valamilyen Ösztöndíjat?

- ⤴ Igen
- ⤴ Nem

42. Ha igen, hol talált rá a kiírásra?

- ⤴ Interneten
- ⤴ Szüleim
- ⤴ Ismerősök
- ⤴ Civil szervezetek által
- ⤴ Televízió, Rádió és más kommunikációs eszköz
- ⤴ Egyéb: _____

43. Véleménye szerint, aktív állampolgárként, szükséges ismerni, a pályázat figyelést és a pályázatírást, mint kompetenciát? Véleményét kérem foglalja össze 4-5 mondatban!

44. Kérem, röviden írja le, hogy az Ön véleménye szerint, az aktív állampolgárok, hogy és milyen mértékben javíthatják a közösségük életét.

Ha van véleménye és javaslata a kérdőívemmel kapcsolatban, kérem írja le, ezzel segítve a későbbiekben a sikeres munkámat.

Válaszát és segítségét Köszönöm Szépen!

3. függelék: Interjú kérdések és válaszok, Dr. Vázsonyi Ottó, a Pécsi MÁSZ igazgatójával

- A kollégiumok elhelyezkedése pedagógia célból van így kialakítva?

Nem volt semmi pedagógiai célja. Itt találtunk árban és a célnak megfelelő épületet.

- A szakkollégium nyújt felnőtt oktatást?

Nem nyújt, sajnos.

- Ön szerint, a vajdasági magyar hallgatóknak, szükségük van nyelvi képzésekre?

Igen szükségük van. Ide tartozik a szerb nyelv is, mert sajnos a vajdasági hallgatók nem ismerik a szaknyelvet, amivel a munkájuk során találkoznak. A mindennapok életviteléhez megfelelő, de a munka világában nem elégséges.

- A kollégium kurzusainak célja az aktív állampolgárságra való nevelés?

Közvetlenül nem céljuk, de mivel az alaptudásuk meg van, így tudják alkalmazni is.

- Véleménye szerint, másfél évvel a választások előtt, szükség van a friss magyar állampolgárok felkészítése, bizonyos képzések által?

Véleményem szerint nincs. A média hatásait ők is érzékelik és tudnak felelősen dönteni. A kollégiumban pedig nincs politizálás.

- A kollégiumban mennyire erősítik a szülőföldjük iránti tiszteletet?

Különböző kirándulásokat szervezünk, amivel megismerhetik egymás szülőföldjét is. Például erdélyi és szerbiai kirándulásokon vettek részt a hallgató, mely díjtalan volt számukra.

- Véleménye szerint a vajdasági magyar fiatalokat éri hátrányos megkülönböztetés vagy inkább a pozitív diszkrimináció a jellemző?

Inkább a pozitív diszkrimináció jellemző.

- A tapasztalata szerint a vajdasági magyar hallgatók támogatják egymást a tanulásban?

Tanulnak csoportosan, illetve a tapasztalatom szerint egymást is ellátják hasznos információkkal.

- Véleménye szerint szükség van egy aktív állampolgárságra való felkészítésre a határon túli magyar fiatalok körében?

Természetesen szükség van, mint minden fiatalnak. Azonban úgy gondolom ezt korán el kell kezdeni, már az általános iskolákban. Én személy szerint igyekszem

őket is erre sarkalni. Szeretném ha közösségeként tudnak működni. Kevés olyan kollégium van, mint a Márton Áron, ami még nem diákszálló, mint a többi kollégium. Célom, hogy a közösségben mindenki aktív legyen, és a lényeg, hogy megértsék a közösségi munka a közösségért van.

Köszönetnyilvánítás:

Ezúton szeretném, megköszöni témavezetőmnek dr. Koltai Dénes, egyetemi tanárnak és dékán úrnak, hogy teljes körű segítségnyújtását élvezhettem a dolgozatom során. Buzdítása és inspirálása nélkül nem tudtam volna elkészíteni ezt a dolgozatot.

Továbbá családomnak, akik támogattak a nehéz időszakomban.